

PM 2010:73 RVII (Dnr 001-2578/2009)

Modernare adoptionsregler (SOU 2009:61)

Remiss från Justitiedepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande
Som svar på remissen ”Modernare adoptionsregler” (SOU 2009:61) återopas vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

I betänkandet ”Modernare adoptionsregler” (SOU 2009:61) föreslås att det införs en grundläggande bestämmelse om att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om adoption som rör barn under 18 år. Huvudregeln att vårdnadshavande förälder bör samtycka till adoption kvarstår. Sambor föreslås kunna prövas som adoptivföräldrar på samma sätt som gifta par och registrerade partner. Utredningen föreslår att domstolens beslutsunderlag förbättras genom att bland annat socialnämnden utser någon att genomföra utredningen. Möjligheterna till enskild adoption begränsas till att endast gälla släktingbarn eller särskilda skäl. Prövningen av enskild adoption föreslås i utredningen flyttas från Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA) till socialnämnden. En tydligare bestämmelse som reglerar sökandes ålder vid en ansökan om medgivande föreslås införas. Tiden för medgivande föreslår utredningen ska förlängas från två till tre år.

De förslagna lagändringarna väntas träda i kraft den 1 juli 2010.

Betänkandet kan läsas på följande länk

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/12/93/01/ad2e9519.pdf>

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att prövningen av enskild adoption bör vara kvar hos MIA som har ett internationellt kontaktnät och utarbetade rutiner.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden anser att det vid översyn av adoptionsreglerna hade varit naturligt att även se över de regler som gäller för adoption av barn som är placerade i fosterhem, vilket är placeringar som ofta varar till dess att barnet fyllt 18 år.

Bromma stadsdelsnämnd anser att socialnämnderna inte har vare sig den kompetens eller erfarenheter som MIA och föreslår att ansvaret för att göra prövningen ligger kvar hos MIA.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att det är särskilt värdefullt att det föreslås att lagtexten ska innehålla en bestämmelse om barnets bästa samt att det ska anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av vad som är bäst för barnet.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det är viktigt att sambor som godkänns som adoptivföräldrar har en stabil relation som varat under viss tid, men anser inte att det ska anges begränsningar på hur länge sambopar ska ha varit tillsammans.

Mina synpunkter

Jag välkomnar en grundläggande bestämmelse om att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om adoption. Utredningen föreslår inte någon förändring när det gäller vårdnadshavarens samtycke till adoption. Detta kan leda till svåra avvägningar mellan vad som är barnets bästa och vilka rättigheter och skyldigheter vårdnadshavaren har. Här anser jag att Socialstyrelsen måste utarbeta riktlinjer till hjälp för socialtjänstens bedömningar.

I likhet med stadsledningskontoret har jag en avvikande uppfattning när det gäller utredningens förslag att flytta prövningen av en enskild adoption från MIA till socialnämnden. Även om möjligheterna till enskild adoption begränsas till att endast gälla släktingbarn eller särskilda personliga förhållanden kan det vara svårt för en socialnämnd att bedöma om barnet är i behov av adoption.

Det är bra att tiden för medgivande föreslås förlängas från två till tre år eftersom det ger den sökande en rimlig möjlighet att få barnet i sin vård inom medgivandetiden.

Avslutningsvis vill jag framhålla att det vid översynen av adoptionsreglerna hade varit naturligt att även se över de regler som gäller för adoption av barn som är placerade i fosterhem, vilket är placeringar som ofta varar till dess att barnet fyller 18 år. Barn i fosterhem, där man förutser en lång placeringstid, skulle kunna få ett tryggare liv genom adoption i stället för att utsättas för oron över placeringar som kan upphöra med kort varsel. Barnets bästa måste alltid väga tyngst.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Som svar på remissen ”Modernare adoptionsregler” (SOU 2009:61) återopas vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 20 maj 2010

ULF KRISTERSSON

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

I betänkandet ”Modernare adoptionsregler” (SOU 2009:61) föreslås att det införs en grundläggande bestämmelse om att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om adoption som rör barn under 18 år. Huvudregeln att vårdnadshavande förälder bör samtycka till adoption kvarstår. Sambor föreslås kunna prövas som adoptivföräldrar på samma sätt som gifta par och registrerade partner. Utredningen föreslår att domstolens beslutsunderlag förbättras genom att bland annat socialnämnden utser någon att genomföra utredningen. Möjligheterna till enskild adoption begränsas till att endast gälla släktingbarn eller särskilda skäl. Prövningen av enskild adoption föreslås i utredningen flyttas från Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA) till socialnämnden. En tydligare bestämmelse som reglerar sökandes ålder vid en ansökan om medgivande föreslås införas. Tiden för medgivande föreslår utredningen ska förlängas från två till tre år.

De förslagna lagändringarna väntas träda i kraft den 1 juli 2010.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret tycker att det är bra att införa en grundläggande bestämmelse om att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om adoption. Utredningen föreslår inte någon förändring avseende vårdnadshavarens samtycke till adoption. Detta kan innebära svåra avvägningar mellan dels vad som är för barnets bästa, dels vårdnadshavarens rättigheter och skyldigheter. Socialstyrelsen måste utarbeta riktlinjer till hjälp för socialtjänstens bedömningar i dessa frågor.

I utredningen framkommer det att skrivningarna om barnets bästa öppnar för möjligheterna att antalet adoptioner av barn som alternativ till placering i familjehem bör kunna öka. Med nuvarande lagstiftning finns möjligheten att via överflyttning av vårdnaden till en särskilt förordnad vårdnadshavare föreslå att ett familjehem blir adoptivföräldrar.

Betänkandet föreslår att socialnämnden inte längre yttrar sig till domstolen utan utser istället någon som genomför adoptionsutredningen. Den som genomför adoptionsutredningen redovisar vad som framkommit till domstolen och lämnar ett förslag till beslut. För att säkerställa en god kvalitet i adoptionsutredningen så att domstolen får ett fullgott beslutsunderlag föreslås Socialstyrelsen få i uppgift att ge vägledning när det gäller utredningen som ska ligga till grund för yttrandet och yttrandets utformning. Det framkommer i utredningen att yttrandet till innehållet ska likna en utredning för medgivande att ta emot ett barn från utlandet, trots detta anser stadsledningskontoret att detta kunde tydliggöras ytterligare i lagförslaget.

Även om socialnämnden inte längre ska yttra sig i adoptionsfrågor innebär adoptionsutredningen sannolikt merarbete för staden.

I betänkandet föreslås det att Stockholms stad ska genomföra adoptionsutredningen i de

fall det inte finns en behörig nämnd. Stadsledningskontoret tycker att förslaget är bra och att det ligger i linje med motsvarande frågor om vårdnad och umgänge, vilket regleras i Lag (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen. Det framgår inte av förslaget i vilken omfattning Stockholms stad behöver fungera som ett s.k. reservforum, men utredningen bedömer att dessa fall är ovanliga. Stadsledningskontoret förutsätter att staden kompenseras för eventuellt merarbete.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att möjligheterna till enskild adoption begränsas ytterligare. Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning att det ur ett barnperspektiv är bättre att adoption förmedlas av en auktoriserad adoptionsorganisation.

Stadsledningskontoret delar inte utredningens förslag om att flytta prövningen av en enskild adoption från MIA till socialnämnden. Utredningen beskriver att enskilda adoptioner idag är förenade med problem vad gäller dokumentation och utredning. Även om möjligheterna till enskild adoption begränsas till att endast gälla släktingbarn eller särskilda personliga förhållanden kan det vara mycket svårt för socialnämnden att bedöma om barnet är i behov av adoption. I utredningen framkommer det att det är ett litet antal barn som årligen adopteras genom enskild adoption. Med utredningens förslag om att ytterligare begränsa möjligheterna till enskild adoption kommer troligtvis än färre barn bli aktuella för enskild adoption. En enskild socialnämnd kan rimligen inte ha de kunskaper och kontakter som krävs för att kunna inhämta den dokumentation och de underlag som krävs för att bedöma om barnet är tillgängligt för adoption, om adoption är till barnets bästa och bedöma den personliga relationen mellan den sökande och barnet. Stadsledningskontoret är av uppfattningen att detta förslag inte bidrar till att barnperspektivet stärks. Stadsledningskontoret anser att dessa uppgifter borde vara kvar hos MIA som har ett internationellt kontaktnät och utarbetade rutiner. Genomförs denna förändring ändå förutsätter stadsledningskontoret att staden ekonomiskt kompenseras för det utökade uppdraget.

Stadsledningskontoret anser generellt att det är bra med tydliga regler för vad som gäller, möjligheter till lokala tolkningar måste minska. Detta för att öka rätts säkerheten och likställigheten över landet. Att utredningen föreslår en uttrycklig åldersgräns för medgivande är i linje med stadsledningskontorets uppfattning.

Förslaget att tiden för medgivande förlängs från två till tre år tycker stadsledningskontoret är bra. Detta ger de sökande en rimlig möjlighet att få barnet i sin vård inom medgivandetiden.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen Modernare adoptionsregler (SOU 2009:61) får anses besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 februari 2010 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Ulf Kristersson m.fl. (m), Vladan Boskovic (fp), Dikran Dison (kd), Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Stefan Nilsson (mp), *bilaga*.

Ersätтарыttrande gjordes av Jonas Naddebo (c), *bilaga*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i huvudsak med utredningens förslag. Det är bra att föräldrabalkens regler för adoption tydliggörs och utgår från ett uttalat barnperspektiv.

Det är särskilt viktigt att det i föräldrabalken införs en bestämmelse om att det är barnets bästa som ska vara vägledande för alla beslut om adoption. Utredningen föreslår att det i lagtexten ska uttryckas vad som särskilt ska beaktas vid bedömningen av vad som är barnets bästa;

- viljan och förmågan hos barnets föräldrar att ge barnet omvårdnad, trygghet och en god fostran
- den personliga relationen i övrigt mellan barnet och föräldrarna och
- förutsättningarna för sökanden att ge barnet ett varaktigt och stabilt föräldrabarnförhållande

Det är en förändring att i lagtext uttrycka vad som ska ligga till grund för bedömningen av vad som är barnets bästa. Förvaltningen anser att utredningen har infört ett tydligare barnperspektiv men utredningen har inte gått så långt att den föreslår någon förändring avseende vårdnadshavarens samtycke till adoption. Det är en grannliga fråga att balansera frågan om barns rättigheter med föräldrars rättigheter och skyldigheter. Utredningens argument för att inte föreslå att adoption mot vårdnadshavarens vilja skulle bli möjligt är den starka rättsverkan som en adoption har. Det är mycket viktigt att socialstyrelsen utarbetar riktlinjer till hjälp för socialtjänstens bedömningar i dessa frågor.

Det uttrycks i betänkandet att skrivningarna om barnets bästa öppnar för möjligheterna att antalet adoptioner av barn som alternativ till placering i familjehem bör kunna öka. Med nuvarande lagstiftning finns möjligheten att via en överflyttning av vårdnaden till en särskilt förordnad vårdnadshavare föreslå att ett familjehem blir adoptivföräldrar. I betänkandet föreslås inga lagändringar som ökar socialtjänstens möjligheter att initiera en adoption.

De största förändringarna gäller beslutsunderlaget till domstolen, där utredningen föreslår ett förfarande som liknar dem som finns i ärenden som rör vårdnad, boende och umgänge. Enligt förslaget ska socialnämnden utse en utredare, vilket påskyndar hanteringen och ökar tydligheten. Vidare föreslår utredningen att den kommun som barnet bor i ska vara ansvarig för utredningen och istället ha rätt att begära information från andra kommuner vilket också bör öka förutsättningar för att domstolen får ett bättre och mer heltäckande yttrande. Det är enligt gällande rätt oklart vad ett yttrande till tingsrätten ska innehålla och det är bra att utredningen föreslår att de sökandes förutsättningar att ge barnet en stabil familj och att en utredning enligt 4 kap FB till innehållet ska likna en utredning om medgivande att ta emot ett barn från utlandet. Dock anser förvaltningen att detta kunde tydliggöras ytterligare i förslaget till lagtext.

Utredningen föreslår att kravet på stabiliteten i relationen mellan de tilltänkta adoptivföräldrarna ska öka. Utredningen föreslår att sambos ska jämföras med gifta par och att det snarare är bedömningen av stabiliteten som ska vara avgörande, inte den formella grunden för relationen. Förvaltningen instämmer i förslaget då det är båda de vuxna i en familj som är ansvariga för ett barn, oavsett legal status av relationen.

Förslagen att begränsa möjligheterna till enskild adoption av barn som har sin hemvist utomlands är enligt förvaltningens mening mycket bra, det ökar rättssäkerheten för barnen och tar bort de möjligheter att kringgå regelsystemet som finns idag.

Förvaltningen anser vidare att det är bra att en övre åldersgräns för att få medgivande att ta emot ett barn med hemvist utomlands skrivs in i lagtexten då det ökar rättssäkerheten och likställigheten över landet. För Stockholms stad gäller redan idag att ett medgivande inte ska beviljas om de som vill adoptera är över 43 år när de ansöker om att få medgivande. Det är vidare bra att ett medgivande föreslås gälla i tre år i stället för två eftersom många i dagsläget är tvungna att ansöka om nytt medgivande då de p.g.a. väntetiderna inte har hunnit få något barn inom två år. Utredningen föreslår ett förtydligande av lagtexten när det gäller att de tilltänkta adoptivföräldrarna ska ha fått barnet i sin vård (men kanske inte hunnit komma

hem till Sverige) inom tre år vilket är bra och ökar tydligheten i rättstillämpningen.

Konsekvenser av utredningens förslag

Förslaget innebär i vissa delar en avlastning för stadsdelsnämnderna eftersom tiden för ett medgivandes giltighet förlängs till tre år. Dock innebär förslaget om ett utökat ansvar för utredningar att socialnämnden tar över en stor del av domstolarnas arbetsuppgifter, får helt nya arbetsuppgifter. Utredningen menar att den förlängda tiden för medgivandets giltighet kommer att jämna ut detta och att förslagen därför inte bör medföra någon ekonomisk kompensation för kommunerna. Förvaltningen anser att det är tveksamt om ett minskat antal nya medgivanden kommer att väga upp dessa nya arbetsuppgifter. Utredningen föreslår dessutom helt nya uppgifter för socialnämnden när det gäller ansökan om att få adoptera ett barn från utlandet utan medverkan av en adoptionsorganisation (enskild adoption). Uppgifterna innebär att utreda om barnet är tillgängligt för adoption, om adoption är för barnets bästa och att det verkligen föreligger släkt- eller andra nära relationer mellan barnet och de som ansöker om att få adoptera det.

Förvaltningen har vid kontakter med MIA som ansvarar för prövningen idag förstått att den statistik som utredningen grundar sina slutsatser på är svårtolkad. De barn i Stockholm som idag adopteras genom enskild adoption kommer i många fall från länder där dessa utredningar är svåra att göra. Det kan vara svårt att få fram dokument eller blodprov som visar på släktband och det kan vara svårt att upprätta kontakt med lokala myndigheter. Förvaltningen ifrågasätter varför inte dessa uppgifter ska ligga kvar hos MIA som har ett internationellt nätverk med upparbetade kontakter och rutiner. I annat fall anser förvaltningen att kommunerna bör kompenseras ekonomiskt då det kommer att innebära nya och ökade arbetsuppgifter.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 februari 2010 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är överlag positiv till förslagen i betänkandet och bedömer att det på ett bättre sätt än tidigare omfattar heltäckande regler inom området och sätter barnets bästa i centrum. Att regelverket stramas upp, fyller ett viktigt behov och innebär ett bättre skydd för alla berörda parter.

Förvaltningen vill speciellt lyfta fram och betona några saker samt har förslag på några förtydliganden och ändringar, som redovisas nedan.

Punkt 7: Förvaltningen stödjer att det inte bör ställas upp särskilda krav för adoption mot en icke vårdnadshavande förälders vilja och instämmer i att det skulle kunna försvåra adoptioner av barn som varit långvarigt placerade i familjehem och styvbarnsadoptioner.

Punkt 8: Att undantaget från kravet på samtycke till adoption, i vissa fall, för barn mellan 12 och 16 år tas bort bedömer förvaltningen stärker barnets rätt och har barnets bästa i centrum. I betänkandet bedöms barnets vetorätt vara viktig i alla situationer, vilket förvaltningen helt instämmer i.

Punkt 10: Förvaltningen stödjer betänkandets förslag att det inte längre ska vara socialnämnden som yttrar sig till domstol i ärenden om adoption. Förfarandet i dagsläget, med socialnämndens beslut, förlänger framförallt utredningsprocessen och säkerställer inte på ett bättre sätt att barnets bästa ställs i centrum.

Punkt 16: Ett förtydligande behövs när det gäller vad som menas med reservforum för socialnämnden.

Punkt 18: I betänkandet föreslås att Socialstyrelsen bör ge vägledning i hur utredningarna ska bedrivas, hur samtal ska ske med barnet och barnets föräldrar samt ge stöd för den bedömning som utredaren ska göra av vad som är bäst för barnet. Förvaltningen bedömer att detta är nödvändigt för att kunna ha professionell och likriktig handläggning av adoptionsärenden över landet.

Punkt 19: Förvaltningen stödjer att det ges lagstöd för att adoptivföräldrar ska berätta för barnet att det adopterats.

Punkt 20: Att regelverket kring enskild adoption stramas upp och görs mer enhetligt bedömer förvaltningen är bra och instämmer i utgångspunkten att det är bättre att en adoption förmedlas av en adoptionsorganisation. De begränsningar som görs, i betänkandet av möjligheterna till enskild adoption, bedömer förvaltningen som rimliga och bra.

Däremot är förvaltningen tveksam till att prövningen ska göras av socialnämnden, och inte, som i dagsläget, av MIA. Förvaltningen bedömer att socialnämnderna inte har vare sig den kompetens eller erfarenhet som MIA har i dessa frågor. Socialnämnderna har inte heller etablerade kunskaper och kontaktvägar gällande situationen på barnhem i andra länder etc. Detta är helt kompetenser som faller utanför socialtjänstens kunskapsfält. Förvaltningen föreslår att ansvaret för att göra den prövningen ligger kvar hos MIA.

Punkt 23: Betänkandets förslag när det gäller reglering av sökandens ålder, vid en adoption, bedömer förvaltningens bör förtydligas. Betänkandets förslag innebär att huvudregeln blir att medgivande inte får lämnas om den eller de sökande har fyllt 43 år och att bestämmelsen inte ska gälla om barnet har en personlig anknytning till sökanden eller om det finns särskilda skäl.

Förvaltningens föreslår att lydelsen blir att ”medgivande får inte lämnas om den eller de sökande vid ansökningstillfället har fyllt 43 år”. Detta för att utredningstiden för medgivandet inte ska kunna vara avgörande för åldersgränsen.

Förvaltningen bedömer också att det är av synnerlig vikt att det finns klara och tydliga regler för vad som avses med särskilda skäl. Detta bör förtydligas/exemplifieras och ett tillägg kan göras med texten ”eller andra liknande omständigheter som har barnets bästa i fokus”.

Punkt 24: Att den tid som medgivandet gäller föreslås förlängas från två till tre år, stödjer förvaltningen liksom att det ska räcka att sökanden inom denna tid fått barnet i sin vård.

Punkt 27: Betänkandet omfattar förslaget att nödvändiga arbetsuppgifter, enligt artikel 16.1 i 1993 års Haagkonvention, ska utföras av socialnämnden i stället för av MIA när det gäller adoption av ett barn med hemvist i Sverige som ska adopteras av någon med hemvist i land anslutet till 1993 års Haagkonvention. Detta innebär att socialnämnden ska sammanställa en rapport med bl.a. upplysningar om barnets bakgrund och tillgänglighet för adoption, säkerställa att nödvändigt samtycke har lämnats och fastställa att den tänkta adoptionen är till barnets bästa.

Såsom anges ovan, gällande punkt 20 andra stycket, bedömer förvaltningen att socialnämnden inte har nödvändiga kontaktytor för att kunna utföra de arbetsuppgifterna. När det gäller att t.ex. utreda om barnet har en fungerande familj i hemlandet har MIA redan etablerade rutiner och kontakter som behövs för att kunna undersöka vad som är barnets bästa.

Förvaltningen föreslår att ansvaret för att sammanställa denna rapport ligger kvar hos MIA.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 februari 2010 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att utredningens förslag kan bidra till att barnets intressen bättre tas till vara i samband med adoptioner. Förvaltningen har därför inget att erinra mot förslagen.

Som särskilt värdefullt bedömer förvaltningen förslagen om att lagtexten ska innehålla en bestämmelse om barnets bästa samt att det ska anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av vad som är bäst för barnet. Förvaltningen välkomnar också den ökade tydlighet och trygghet som det innebär att en övre åldersgräns för adoptanterna ska finnas vid internationell adoption samt att möjligheterna till s.k. enskild adoption begränsas.

För förvaltningens och stadsdelsnämndens del innebär förslaget att förvaltningen inte längre ska ta emot ansökningar om adoption och att nämnden inte ska fatta något beslut som går att överklaga. Istället lämnas ansökan till tingsrätten som begär in utredning och förslag till beslut från socialtjänsten. Utredningsmaterialet behöver inte passera den politiska instansen, utan kan redovisas direkt till domstolen som sedan beslutar på grundval av vad förvaltningen kommit fram till. Enligt förvaltningens uppfattning gynnar detta förfarande en snabb handläggning och ökar möjligheterna att få en likformighet i bedömningen av adoptionsansökningarna.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2010 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Därutöver anförde nämnden följande:

Det är positivt att utredningen lämnar förslag på förbättrad rättssäkerhet och att barnperspektivet vid utredningar förbättras.

Många par väljer i dag att inte gifta sig utan lever i stället som sambor. När det gäller adoptioner ska alltid barnets bästa komma först. Det är därför positivt att utredningen har föreslagit en möjlighet för sambor att kunna prövas som adoptivföräldrar vid både internationella adoptioner och nationella adoptioner. En sambo bör också kunna adoptera den andra sambons barn genom en så kallad styvbarnsadoption när en känd biologisk förälder saknas. Det skulle ibland kunna innebära en viktig ökad trygghet för barnet till exempel när faderskapet inte är fastställt eller när barnet tidigare är adopterat av en ensamstående.

Det är viktigt att de sambor som godkänns som adoptivföräldrar har en stabil relation som varat under viss tid. Liksom för gifta par ska en adoption endast komma i fråga om relationen är stabil och att paret i övrigt uppfyller de krav som ställs. I flera länder finns begränsningar på hur länge ett sambopar ska ha varit tillsammans för att de ska kunna godkännas som adoptivföräldrar. Vi anser inte att detta är lämpligt eftersom det inte finns något motsvarande krav för gifta par.

Utredningen föreslår att det införs en uttrycklig bestämmelse att ett medgivande inte får lämnas om den sökande eller de sökande har fyllt 43 år vid ansökan. Det är

relevant att diskutera frågan om en uttrycklig åldersgräns därför att medgivande till adoption inte ska lämnas till personer som har en alltför hög ålder. Däremot är det viktigt att det finns ett utrymme för individuellt anpassade beslut. Sökandens lämplighet ska prövas utifrån en helhetsbedömning där många andra faktorer än ålder ska vägas in. Att införa en uttrycklig åldersgräns har fördelar till exempel att det blir tydligt vad det är som gäller och att det troligen skulle bidra till en mer enhetlig praxis över landet. Vid en helhetsbedömning är faktorer som hälsotillstånd, personliga egenskaper, det sociala nätverket och naturligtvis åldern viktig. En sökande ska alltid ha de förutsättningar som behövs för att kunna tillgodose ett adopterat barn särskilda behov och det ska finnas personer som kan ge stöd och hjälp efter en adoption. Vi menar att det bör finnas en viss flexibilitet när det gäller åldern och en möjlighet även för personer över 43 år att ibland godkännas som adoptivföräldrar.

Reservation anfördes av Jan Forsell m.fl. (s), Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v), *bilaga*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak bakom det som framkommer i betänkandet och vill särskilt framhålla:

Det är mycket positivt främst utifrån barnperspektivet att:

- Undantaget från ”samtycke i vissa fall när barnet är mellan 12 och 16 år” tas bort.
- Möjligheten för make att adoptera ensam om andra maken lider av psykisk sjukdom tas bort.
- Äldre barn inte generellt ska anvisas till äldre föräldrar.
- Vidare ser förvaltningen positivt på att:
- Det införs en uttrycklig åldersgräns vid ansökan om medgivande. En sådan uttryckligt åldersgräns underlättar för utredarna och stärker därmed rättssäkerheten.
- Giltighetstiden på medgivandet förlängs till 3 år och att det räcker att sökandena har ”barnet i sin vård” inom denna tid. Dessa förändringar bidrar till att familjerna kan hinna få barnbesked och även ta emot barnet utan att behöva ansöka om nytt medgivande.
- När ett medgivande lämnats för ett bestämt barn ska det inte behövas något ytterligare ”samtycke till fortsatt adoptionsförfarande”. Denna andra prövning fyller egentligen ingen praktisk funktion i och med att prövningen att adoptionen är till barnets bästa görs redan vid medgivandeprovningen.

Utifrån ett rättsperspektiv stöder förvaltningen generellt det faktum att domstolen ska få ett bättre och enhetligare beslutsunderlag i ärenden om adoption. Förvaltningen ser även positivt på att regelverket kring enskilda adoptioner stramas upp, möjligheten att adoptera enskilt begränsas och att MIA inte längre behöver göra någon bedömning av förmedlingsättet.

De mindre positiva aspekterna av de förslag som framkommer i betänkandet är att förvaltningen uppfattar det som svårtolkat avseende vilken ”särskild relation” som krävs till barnet vid enskilda adoptioner. Denna otydlighet gäller även vid avgöranden om vad som är ”särskilda skäl” vid avsteg från åldersgräns för sökande vid medgivande till adoption.

Slutligen vill förvaltningen även framföra en tveksamhet till förslaget att sambor ska få medgivande vid **internationella** adoptioner. Anledningen till tveksamheten är risken att givarländerna inte kommer att acceptera ogifta par som adoptanter. Vid inhemska adoptioner

ser förvaltningen inga hinder till att sambor ges medgivande.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Ulf Kristersson m.fl. (m), Vladan Boskovic (fp), Dikran Dison (kd), Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Stefan Nilsson (mp) enligt följande

Vid översynen av adoptionsreglerna hade det varit naturligt att även se över de regler som gäller för adoption av barn som är placerade i fosterhem, vilket är placeringar som ofta varar till dess att barnet fyller 18 år. Barn i fosterhem där man förutser en lång placeringstid, skulle kunna få ett tryggare liv genom adoption istället för att utsättas för oron över placeringar som kan upphöra med kort varsel. Barnets bästa måste alltid väga tyngst.

Ersättaryttrande gjordes av Jonas Naddebo (c) enligt följande

Om jag hade deltagit i beslutet hade jag anslutit mig till det särskilda uttalande som lämnades av samtliga partier.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Forsell m.fl. (s), Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v) enligt följande

Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anför följande
Vi delar inte stadsdelsförvaltningens tveksamhet inför förslaget att sambor skall få medgivande vid internationella adoptioner. Sambopar skall av svenska myndigheter jämföras med gifta par. Vid ansökan om medgivande skall de dock informeras om olika givarländers syn på saken.